

особливостей, характеристик поведінки до місії на прояви наступного насилля у мірному житті. Основні сформульовані положення науковців наступні, а саме:

- існує детермінація фізичного насилля учасників військових дій виконанням безпосередніх дій у зоні бойового зіткнення;

- виявлений зв'язок між фізичною агресією та наявністю антисуспільних поведінкових проявів респондентів в попередньому (до військової служби) досвіді;

- переживання комбатантом понад трьох травмуючих подій викликає різкий зріст виникнення проблем із психічним здоров'ям та обумовлює збільшення потенціалу проявів фізичного насильства в подальшому;

- наявний доведений зв'язок між вживанням алкогольних напоїв комбатантами та застосування ними в побутовому спілкуванні фізичної агресії.

Відповідно до наведеного, досвід бойових дій та інтенсивність травмування під час військового конфлікту значною мірою зумовлюють агресивну поведінку комбатантів після повернення до дому. Проблеми із психічним здоров'ям після військової місії потенційно детермінуються можливим вживанням алкоголю, як засобу змінити реальність чи змиритися з нею.

Павлушко Михайло Миколайович,
здобувач наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

НЕБЕЗПЕЧНІ НАСЛІДКИ ТА РИЗИКИ ПОШИРЕННЯ КОРУПЦІЇ ДЛЯ ДЕРЖАВИ Й СУСПІЛЬСТВА

Проблема боротьби з корупцією упродовж останніх двох десятиріч залишається однією із найприоритетніших у державі. Дотепер не з'ясовано всіх соціальних передумов корупції, комплексно не здійснювалася діяльність щодо їх обмеження та нейтралізації, а також діяльність щодо протидії корупції здійснюється без визначеної системи і належної вимогливості, достатнього інформаційного забезпечення, дотримання принципу розподілу функцій і відповідальності.

На думку Н. Сметаніної, корупція гальмує еволюцію правової системи, унеможливаючи наближення України до

передових світових показників рівня життя. Дієва протидія корупції неможлива без послідовних, спланованих і скоординованих дій, об'єднаних однією концепцією, оскільки системні явища потребують системного підходу в їх подоланні [1].

Як зазначає О. Лисодєд, корупція в Україні значно відрізняється від корупції у розвинутих країнах та має свої особливості. Без виявлення цих особливостей не можна розробити адекватні заходи протидії. Корупція стала реальною загрозою для національної безпеки та конституційного устрою України, насамперед вона є основною загрозою українській нації, зокрема політичним, економічним, правовим, моральним, культурним засадам її розвитку [2, с. 210].

Останнім часом усе більшого поширення й суспільної ваги набуває усвідомлення тієї очевидності, що корупція у державі набуває найнебезпечніших форм та реально загрожує національній безпеці України та стабільності у суспільстві.

Так, у ст. 7. Закону України «Про основи національної безпеки України» однією з основних загроз державній безпеці є поширення корупції в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності. Тому активними учасниками системи запобігання корупції у державі мають стати як правоохоронні органи усіх рівнів (спеціально створені й ті, на яких покладено законами такі функції), так й громадянське суспільство (громадські організації, громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону, об'єднання громадян, окремі громадяни) – це має бути цілісна й системна запобіжна діяльність, що спрямована на протидію корупції та корупційній злочинності, підвищення рівня нетерпимості до неї в українському суспільстві [3].

Корупція є однією з головних загроз національній безпеці та демократії в Україні, зокрема, корупція гальмує соціальний прогрес, перш за все, становлення демократичного громадянського суспільства; заважає повноцінній реалізації прав і свобод громадян; утискає свободу слова, оскільки корумпована влада переважно зацікавлена в неадекватному, некоректному висвітленні мас-медіа корупційних процесів в країні; сприймається владою й переважною більшістю населення як звичне явище, а можливість її подолання викликає великі сумніви [4].

А тому наслідками подальшого впливу корупції в Україні цілком можуть стати: зростання соціально-політичної напруги (впритул до реальної революційної ситуації); девальвація моральних цінностей вітчизняного суспільства; падіння

міжнародного іміджу країни, погіршення її політичних, економічних, соціальних і правових позицій на світовій арені; подальша криміналізація та тінізація економіки; втрата можливостей вступу країни в престижні світові організації [5].

Отже, соціальні наслідки корупції – це реальна шкода суспільним інтересам, яка заподіюється корупційними діяннями і виражається у сукупності причинно-пов'язаними із вчиненням правопорушень прямими й непрямими, безпосередніми й опосередкованими негативними змінами, яких зазнають соціальні цінності, а також сукупність економічних та інших витрат суспільства, пов'язаних із запобіганням та протидією корупції.

Слід зазначити, що особливу небезпеку корупція представляє в тих сферах, від яких безпосередньо залежить повсякденна життєдіяльність – забезпечення громадської безпеки, охорони здоров'я, освіти, житлово-комунальне господарство тощо. Так як саме в цих сферах чиновницький апарат своєю бездіяльністю підриває довіру суспільства до органів державної влади. Так утворюється свого роду «коренева система» корупції, яка живить її верхні ешелони.

Результати досліджень у сфері корупції в системі державної служби як в розвинених, так і країнах, що розвиваються, показали приблизно однакові її форми і одні й ті ж сфери діяльності, зокрема: державні закупівлі; позабюджетні рахунки, що створюються із легітимною метою (пенсійні, дорожні фонди тощо); податкові відносини (податкові пільги тощо); продаж сировинних товарів за цінами нижче ринкових; видобуток природних ресурсів; продаж державних активів, особливо приватизація державних підприємств; земельні відносини (організація ринку землі з подальшим її продажем); надання монопольного допуску до певного виду комерційної (особливо експортно імпоротної) діяльності [6].

Корупція проявляється у різноманітних формах, найбільш небезпечною є зрощування злочинних елементів з державними структурами, у результаті чого чиновник, насамперед, працює в цілях особистого збагачення. Також, корупція забезпечує прикриття злочинних дій окремих осіб, які використовують своє офіційне становище, домовленістю з отримання допомоги на постійній основі. Найчастіше таке прикриття відбувається через грошові фонди, що формуються організованими злочинними групами з відрахувань коштів, здобутих злочинним шляхом, спрямованих на підкуп посадових осіб [7].

Так, державі і суспільству корупція завдає непоправної шкоди, наслідками якої є: неефективний розподіл і витрачання державних коштів і ресурсів; неефективність корупційних фінансових потоків з погляду економіки країни; втрати податків, коли податкові органи привласнюють собі частину податків; нецільове використання міжнародної допомоги країнам, що розвиваються, що різко знижує її ефективність; зростання соціальної нерівності; зниження суспільної моралі [8].

Варто зазначити, що у сучасному світі є й припустиме терпиме відношення до корупції, особливо коли відбувається зрощення економіки й корупції (Індонезія, Таїланд, Корея, Україна). Критики цієї точки зору заперечують, що унаслідок перерахованих вище причин, країни з високим рівнем корупції після періоду зростання ризикують втратити стабільність і впасти в низхідну спіраль.

Також, слід зазначити, що корупція завдає величезної, інколи непоправної шкоди інтересам суспільства, держави та окремих громадян. А похідним від цього є наступні наслідки: корупція не дозволяє державі досягнути здійснення поставлених перед ним завдань (наприклад, призначення на посаду за неправомірну вигоду веде до зниження ефективності роботи державних органів та установ і приносить величезні збитки); корупція негативно впливає на управлінський апарат як у державній, так і недержавній сферах, знижуючи стимули для чесної роботи; корумпований управлінський персонал психологічно не готовий поступатися своїми особистими інтересами заради процвітання суспільства та держави; корупція паралізує дії малого і середнього бізнесу (щорічні збитки від корупції у країні, за оцінкою експертів, складають мільйони доларів США).

Таким чином, корупція чинить украй негативний вплив на морально-політичний клімат у суспільстві, сприяє виникненню негативного ставлення до проведених політичних, економічних і соціальних перетворень. Народ, що розчарувався у владі, втрачає повагу до закону. На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є: у сфері державної безпеки – поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності.

Отже, корупція є суттєвою перешкодою на шляху забезпечення безпеки людини. Неприпустимою є ситуація, коли законні права та інтереси людини може реалізувати лише шляхом

звернення до корупційних схем. Світова спільнота визнає, що з корупцією треба боротись. ООН розглядає корупцію як одну з головних проблем, що заважають досягненню цілей сталого розвитку. Корупція, яка набуває різноманітних форм, позбавляє мільйони людей можливості вирватися з бідності, здобути освіту та медичну допомогу. Вона деморалізує суспільство і є загрозою національній та особистій безпеці.

Список використаних джерел

1. Сметаніна Н. В. Антикорупційний комплаєнс у системі запобігання корупції. Протидія злочинності і корупції: міжнародні стандарти та досвід України: зб. тез міжнар. конф. (Харків, 22 верес. 2021 р.). Харків, 2021. С. 258–261.

2. Лисодєд О. В. Суб'єкти запобігання корупції: етапи становлення / О. В. Лисодєд // Протидія злочинності і корупції: міжнар. стандарти та досвід України: зб. тез міжнар. конф. (м. Харків, 22 верес. 2021 р.). Харків, 2021. С. 208–212.

3. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV (за станом на 30 листоп. 2017 р.). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

4. Расюк Е. В. Соціальна небезпека корупції та її наслідки для держави і суспільства. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. Т. 13. № 1. С. 107–110. С. 107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2016_13_1_30.

5. Ткаченко О. В. Сучасні механізми запобігання та протидії корупції // Політ. Сучасні проблеми науки: зб. тез міжнар. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених (Київ, Національний авіаційний університет, 2021. С. 216–220.

6. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану: Закон України від 08.07.2022 *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2381-20#Text>.

7. Роз'яснення НАЗК від 28.02.2022 №2 щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю в умовах воєнного стану <https://nazk.gov.ua/uk/documents/roz-yasnennya-vid-28-02-2022-2-shhodo-zastosuvannya-okremyh-polozhen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-koruptsiyi-stosovno-zahodiv-finansovogo-kontrolyu-v-umovah-voyennogo-stanu/>.

8. Наказ ДМС від 26.09.2022 № 178 «Про проведення оцінювання корупційних ризиків у діяльності ДМС». URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/doc/n_2022_178.pdf.

Паламарчук Іван Васильович,
головний спеціаліст Національного
агентства України з питань виявлення,
розшуку та управління активами,
одержаними від корупційних та інших
злочинів, кандидат юридичних наук

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АРМА ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ ДЕРЖАВИ

Відомо, що за загальним визначенням «публічним інтересом» є важливі для значної кількості фізичних і юридичних осіб потреби, які відповідно до законодавчо встановленої компетенції забезпечуються суб'єктами публічної адміністрації. Тобто публічний інтерес є не чим іншим, як певною сукупністю приватних інтересів [1].

Також, Верховним Судом [1] було констатовано, що в адміністративному праві під поняттям «публічна адміністрація» слід розуміти систему органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому, а також сукупність цих адміністративно-управлінських дій та заходів, встановлених законом.

Доречно зазначити, що Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА) є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнуто за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими [2].